

Septuagesimae, 8. února 2009

Matouš 20,1-16

Neboť s královstvím nebeským je to tak, jako když jeden hospodář hned ráno vyšel najmout dělníky na svou vinici. Smluvil s dělníky denár na den a poslal je na vinici. Když znovu vyšel o deváté hodině, viděl, jak jiní stojí nečinně na trhu a řekl jim: Jděte i vy na mou vinici a já vám dám, co bude spravedlivé. Oni šli. Vyšel opět kolem poledne a kolem třetí hodiny odpoledne a učinil právě tak. Když vyšel kolem páté hodiny odpoledne, našel tam další, jak tam stojí, a řekl jim: Co tu stojíte celý den nečinně? Odpovědí mu: Nikdo nás nenajal. On jim řekne: Jděte i vy na mou vinici. Když byl večer, řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníky a vyplat' jim mzdu, a to od posledních k prvním! Tak přišli ti, kteří pracovali od pěti odpoledne, a každý dostal denár. Když přišli ti první, měli za to, že dostanou víc; ale i oni dostali po denáru. Vzali ho a reptali proti hospodáři: Tihle poslední dělali jedinou hodinu a tys jim dal stejně jako nám, kteří jsme nesli tíhu dne a vedro! On však odpověděl jednomu z nich: Příteli, nekřivdím ti! Nesmluvil jsi se mnou denár na den? Vezmi si, co ti patří, a jdi! Já chci tomu poslednímu dát jako tobě; nemohu si se svým majetkem udělat, co chci? Nebo snad tvé oko závidí, že jsem dobrý? Tak budou poslední první a první poslední.

Dnes máme rozjímat nad jedním z podobenství nebeského (Božího) království. Tato skutečnost zaujímá v Ježíšově myšlení snad úplně první místo. Nebeské království je skutečnost přítomná i budoucí zároveň. Je to duchovní skutečnost, v níž vládne Bůh, kde se plně děje Boží vůle. Ježíš vysvětluje lidem, že v tomto věku se Boží vůle neděje plně, protože jí odporuje lidská nevědomost, hřích a také zlé působení Božího nepřítelů satana. Je to skutečnost, kterou můžeme nazvat tento věk nebo svět, v němž má mocný vliv Boží nepřítel satan, „vládce tohoto věku“. Ale v budoucnu se Boží království uskuteční plně. Všechno se podřídí Bohu a Bůh bude všechno ve všem. Ale my ještě žijeme v situaci, kdy se ty dvě skutečnosti prolínají a spolu bojují. Ten boj se děje ve viditelných událostech i v lidských srdcích. A Bůh v každém čase oslovuje lidi, aby je pozval k zápasu o své království, aby je povolal na svou vinici. Naše podobenství o tom povolání mluví obrazem dělníků na vinici a zaměřuje se na otázku odměny. Každý pracovník, když přijímá nějaký úkol, tak se ptá, co za to? Také učedníci se ptali. Možná že když je Ježíš povolal, čekali, že se s Ježíšem budou mít líp než jako rybáři. A po čase zjistili, že při Ježíšově povolání nezbohatnou. Proto se Petr za všechny Ježíše ptá: „**My jsme opustili všechno a šli za tebou. Co tedy budeme mít?**“ A Ježíš mu odpovídá, že po té duchovní revoluci, v níž dojde k uskutečnění plné Boží vlády („při obnovení“), usedne dvanáct apoštolů na dvanáct soudcovských trůnů a budou soudit dvanáct pokolení Izraele. Ale i ostatním věřícím v přítomnosti i budoucnosti dává velký slib: Kdo pro mé jméno opustí rodinu nebo majetek, dostane při obnovení stokrát víc a podíl na věčném životě. Ale hned v další kapitole, jakoby to chtěl upřesnit, vysvětluje rodině Zebedeových, že není v jeho kompetenci rozdávat místa po své pravici a levici, ale že „**ta místa patří těm, kterým je připravil můj nebeský Otec**“. A mezi tyto dvě poněkud odlišné informace o odměně zařadil evangelista Matouš naše podobenství o dělnících na vinici.

Náš obrazný příběh vychází ze situace tohoto světa. Představíme si pracovní trh, lidi čekající na práci. V šest hodin ráno přicházejí majitelé realit, aby si vybírali dělníky. Ten náš je hospodářem vinice. Najme si první skupinu dělníků. Uzavřeli ústní pracovní smlouvu na jeden den (12 hodin) a dohodli odměnu 1 denár, což byla běžná denní mzda postačující ke skromné obživě rodiny. Pak hospodář odeslal dělníky na vinici. Až potud je to skutečný příběh. Další je už méně obvyklé. Hospodář se vrací ještě čtyřikrát, v devět, ve dvanáct, ve tři a v pět hodin odpoledne, a najímá si další lidi, celkem tedy pět skupin. Těm už výslovně neříká, kolik jim za práci zaplatí. Oni jsou zřejmě rádi, že můžou něco vydělat a předpokládají, že dostanou přiměřenou část denní mzdy. Když po šesté večer dojde k vyplácení odměny, poručí hospodář správci, aby všem zaplatil. Ten podle pokynů hospodáře vyplatí nejprve ty, kdo pracovali jen hodinu a dostanou

denár. Pak zaplatí i dalším skupinám, všem po denáru. Bez ohledu na délku pracovní doby jsou všichni odměněni stejně. Jedná pán vinice spravedlivě? My řekneme, že nejedná. A rozumíme těm reptajícím, když se brání: „**Tihle poslední dělali jen jednu hodinu a dal jsi jim stejně jako nám, kteří jsme nesli břímě dne a vedro!**“

A tady už musíme přihlídnout k tomu, že je to podobenství o Božím království. Jeho zákony se zásadně odlišují od zákonů tohoto světa, naše pojetí spravedlnosti a práva tu nestačí na vysvětlení. Tak tedy hledejme s pomocí tohoto podobenství zákony nebeského království.

Co je tou vinicí? Není to jen Izrael nebo církve. Skutečnost nebeského království přesahuje hranice náboženských společenství a prostupuje do tohoto světa. Hospodář si nevybírám podle občanky, pasu nebo výučního listu. Nezáleží mu na náboženství, národnosti, životopise, referencích, ale jen na tom, jestli ten nebo ta chtějí pracovat na jeho vinici, na díle nebeského království. (A nebeské království vyžaduje aktivní zapojení, pracovní nasazení.)

To už se dostáváme k tomu, jaká je to práce, k níž hospodář nebeského království povolává. Hodnota pracovního výkonu sice v podobenství není zmíněna (tu najdeme třeba v podobenství o hřivnách). Ale ta hodnota nám pomůže při přemýšlení nad velikostí odměny. Pro Boží království může mít větší hodnotu služba ženy hříšnice, která z vděčnosti za odpuštění pomaže Ježíšovi nohy drahým olejem, než služba kněze, který jenom koná svou povinnost. Z hlediska Božího království dává víc chudičká vdova, která hází do chrámové pokladny Hospodinu svou poslední minci, než podnikatel, který dá církvi nebo diakonii sponzorský dar několika tisíc. Nebeské království tedy relativizuje naše měřítko hodnoty práce a člověka, ba nejednou je staví úplně na hlavu. Tak se také stává, že pro Pána Boha dělá víc člověk, který má neduchovní povolání, než některý tzv. duchovní člověk. Jak to říká jeden starý vtip: K nebeské bráně přišli farář a řidič autobusu. Farář si myslel, že bude mít při odbavení přednost, protože je přece Boží služebník. K jeho překvapení však dostal přednost řidič. Když farář nespokojeně protestoval, dostal vysvětlení: Když ty jsi kázal, tak všichni usínali; když on řídil, všichni se modlili.

Nám všem je jistě jasné, že ten hospodář, který povolává na vinici, tedy k dílu na svém království, je Bůh. On také stanovuje odměnu každému jednotlivému dělníkovi. A tu si musíme uvědomit odlišnost hospodáře Hospodina od hospodářů tohoto světa. Nejde jen o to, že v Božích očích má lidské dílo úplně jinou cenu než v očích lidských. Hlavní důraz leží na tom, že Bůh je neskonale štědrý. Nikomu nenadržuje a obdarovává s největší štědrostí; ba marnotratností. I příroda ukazuje na Boží marnotratnou štědrost – neskrblí, nešetří, nepočítá. Země je plná jeho bohatství a všichni lidé a ostatní tvorové z té plnosti žijí. Ježíšův a náš Otec dává slunci svítit na dobré i zlé a dešť posílá na spravedlivé i nespravedlivé. Chce, aby se všem dobře vedlo, aby všichni poznali pravdu a dosáhli spásy. Bůh prostě miluje lidi a jeho vůle je dát jim to nejlepší. To máme slyšet i my, kdy třeba nevědomky lidi rozdělujeme na zbožné a bezbožné: „**Já chci dát i tomu poslednímu, jako tobě.**“ Místo reptání na zdánlivou nespravedlnost chvalme našeho dobrého, štědrého, milostivého, trpělivého Boha, především ho chvalme za Ježíše: v něm se ukazuje Boží štědrost, štědrost jeho milosti a lásky ke všem lidem.

Řekli jsme si o nejširším rozsahu Boží vinice, o nejširší možnosti uplatnění různých lidí na budování Božího království, o relativitě odměny. Na závěr ale obraťme svou pozornost na církev jako duchovní společenství Ježíšových učedníků. Církev sice nemůžeme plně ztotožnit s Božím královstvím, ale je jeho důležitou základnou. Má totiž Boží slovo, poselství o Bohu, jeho dobrotě a jeho plánech. Nebeský hospodář si může používat na svojí vinici i ty, kteří ho neznají. A může některým výjimečně dát i překvapivé poznání duchovní pravdy. A přece jsme mu my věřící nejbližší. Uvědomme si prosím každý osobně, že s darem víry přijímáme i povolání ke službě Pánu Bohu. Snažme se každý a každá dělat tu službu co nejlépe – v práci, na veřejnosti, v rodině i ve svém srdci, nebeské království je všude. Nepovyšujme se nad ty, kdo přicházejí do církve později a dělají to jinak. Vinice není naše, ale Boží. A nebudme nevděční. Hledme na svoji odměnu. Není předně materiální. Tou největší jsou víra, naděje a láska; a vlastně Bůh sám: Otec, Syn a Duch svatý. Pán Bůh chce všechny pozvat k sobě. Važme si nade všechno, že nás už pozval. A hledejme na prvním místě Boží království a jeho spravedlnost a všechno ostatní nám bude přidáno. Amen

Pane Ježíši, říkáš, že poslední budou první a první poslední. Prosíme, abychom se proto jako tvoji učedníci, ti první Bohem povolání dělníci Božího království, nezačali obávat o svou odměnu, o kterou nepřijdeme, ale abychom spíše pamatovali, že na tvoji milost nemáme žádný nárok. Dej nám proto pokoru, prosíme. Ať dovedeme srdcem vnímat všechno bohatství tvé lásky a vzhledem k nepatrnosti svých zásluh dokážeme vyznávat: Jsme jenom neužiteční služebníci. Dostáváme nekonečně víc než zasloužíme. Chvála tobě, náš Pane a Bože, za tvoji štědrost. Amen

* Čtení: Mt 6,1-8 * Poslání: Gn 15,1b * Písně: 103/1-3.10/, 648, 399/1-7/, 571, 384 jh

Vstupní modlitba

Pane Bože, v Pánu Ježíši Kristu náš Otče,
chceme tě uctívat a oslavovat, jak nás k tomu vybízí tvé slovo, jak nás učili naši rodiče a učitelé ve víře. Musíme však vyznávat, že naše srdce bývá prázdné a nevděčné. Máme se dobře, jako žádná generace před námi; ale naše duše churaví nedostatkem lásky, soucitu a vděčnosti. Děkujeme ti, že jsme mohli přijít do tohoto domu modlitby, kam nedosahuje ruch světa, kde neběží televize ani internet a kde proto můžeme být na chvíli sami sebou, spolu navzájem i s tebou.. Prosíme, abys každého z nás navštívil svým svatým Duchem, otevřel naše uši pro svůj hlas, naše duše pro tvoji přítomnost a naše srdce a ústa k uctívání a oslavování tvého jména. Dobrořečíme ti za tvoji lásku, v níž nás přijímáš jako vlastní děti a odpouštíš všechny naše nepravosti. Dobrořečíme ti za tvoji uzdravující energii, jíž uzdravuješ všechny nemoci naší duše i našeho těla. Dobrořečíme ti za tvoji milost, v níž vykupuješ náš život ze zkázy časné i věčné, neboť tvůj Syn Ježíš Kristus za nás zemřel a pro nás vstal z mrtvých. Dobrořečíme ti také za všechny naše bratry a sestry ve víře a prosíme, abychom uměli nést společně břemena a smutky jedni druhých a dělit se o svoji radost. Vyslyš nás, nebeský Otče, neboť tobě není nic nemožného. A dej, ať zde přijmeme mnohé požehnání a světlo do dalších všedních dnů. Pro Ježíše Krista, našeho Pána, který s tebou žije a kraluje ve společenství Ducha svatého na věky. Amen